

Secretariaat: G.M.H. van de Velde,
Vincent van Goghlaan 20,
7545 RN Enschede.
email: g.m.h.vandevelde@misc.utwente.nl
☎ 053 – 434 53 95

Stichting Lonneker Land en Stichting Vrienden van het Landschapspark Lonneker

Enschede, februari 2006

Activiteiten van Lonneker Land; beleidsplan 2006

Inleiding

Nu we meer dan een jaar bestaan en betrokken zijn geraakt bij allerlei ontwikkelingen en ook zelf activiteiten entameren, is het goed om de grote lijn niet uit het oog te verliezen. Daarom is het goed een beleidsplan voor het komend jaar op te stellen.

We roepen daartoe de bedoelingen van onze stichting in herinnering, zoals verwoord in het document : Visie Lonneker Land¹ met de volgende samenvatting:

Samenvatting

1. Tussen Oldenzaal, Hengelo, Enschede en Losser ligt een ruitvormig gebied met karakteristiek landschap en hoge natuurwaarde. Het gebied is een uitloper van het Nationale Landschap NO-Twente en valt grotendeels onder de PEHS, de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.
Omdat wij dit landschap en zijn natuur zeer waarderen, willen we de kwaliteit ervan behouden en, waar nodig, herstellen.
2. Het gebied omvat vele landgoederen en een agrarisch gebied met cultuurhistorisch interessante boerenerven, essen en maten, reeds beschreven in de Middeleeuwen. De ontwikkeling via marken met hun essen en woeste gronden heeft op talloze plaatsen zijn sporen nagelaten.
We willen deze band met het verleden bewaren en herkenbaar maken in het landschap.
3. De ruit wordt aan drie zijden omringd door stedelijk gebied. Recreatie in het betreffende gebied speelt een grote rol in het welbevinden van vele burgers van dit omliggende stedelijk gebied. Daardoor zijn ook zij, naast de bewoners van het gebied, stakeholder.
Daarom willen we extensieve recreatie bevorderen en het gebied -onder voorwaarden- meer toegankelijk maken.
4. Niet alleen de terreinen behorend tot Landschap Overijssel en Natuurmonumenten leveren natuurbeleving. Ook de overige landgoederen én de agrarische bedrijven dragen daar substantieel aan bij. Helaas delen laatstgenoemden in de algehele malaise van het boerenbedrijf. Daarmee worden karakter en kwaliteit van het gebied aangetast.
Daarom willen we het toekomstperspectief van de boeren bevorderen door het propageren van Groene Diensten, zorg en recreatie.
5. Het vliegveld en zijn omgeving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden via relaties op het vlak van het landschap, de PEHS, het watersysteem en de cultuurhistorie.

¹ Deze visie is te vinden op onze website: www.lonnekerland.nl

Daarom zijn we van mening dat de herbestemming van het vliegveld in sterke samenhang met deze omgeving moet plaats vinden. Dit betekent een bestemming met natuurterreinen, landgoederen en agrarische bedrijven, aangevuld met extra mogelijkheden voor recreatie. Voorts beogen we herstel van de oude beeklopen en een retentiegebied. Overige activiteiten, gebruik makend van de bestaande gebouwen, zijn in bescheiden mate welkom, mits zij geen negatieve invloed op natuur, landschap en recreatie hebben.

De stakeholders en met name hun diverse organisaties, hebben zich verenigd in de **Stichting Lonneker Land** met als doelstelling:

Instelling van regionaal landschapspark Lonneker Land

- *met een status die bescherming geeft aan het gebied*
- *met een orgaan voor het overleg tussen de overheid en de andere stakeholders*
- *met een inrichtingscommissie voor het initiëren, propageren en uitvoeren van activiteiten ten behoeve van kwaliteit en duurzaamheid van het gebied.*

Waar toe heeft dit geleid?

We geven hieronder een overzicht van onze huidige activiteiten. Bij elk der punten wordt de bijbehorende paragraaf van onze doelstellingen genoemd.

[5]

Door het symposium Landschapspark Lonneker op 27 mei 2004 en enkele stukken in de krant waren we al bekend vóór onze oprichting in november 2004. Reeds tijdens de oprichting speelden we een actieve rol bij de plannen met betrekking tot vliegveld Twente en brachten we onze visie daaromtrent naar buiten. De te verwachten nadelige effecten op de kwaliteit van natuur en landschap werden met kracht naar voren gebracht. In de uiteindelijke besluiten in de gemeenteraad van Enschede en in de Provinciale Staten heeft de zorg voor het groen een ruime plaats gekregen.

In juni 2005 waren we door de gemeente Enschede uitgenodigd deel te nemen aan het interactief ontwerpen van de inrichting van het vliegveld. Het uiteindelijke ontwerp werd eind augustus in een daarop georganiseerde sessie gepresenteerd. De belangrijkste punten waren:

- slechts ruim de helft van het 400 ha grote vliegveld is nodig voor de luchtvaart en het daarbij horende bedrijventerrein van 20 ha netto.
- het vrijkomende deel wordt verdeeld over natuur en landbouw, te beheren door respectievelijk Landschap Overijssel en particulier.

We blijven verdere ontwikkelingen nauwlettend volgen.

[1]

In het kader van Groen Beraad, de organisatie van samenwerkende organisaties in het buitengebied van de gemeente Enschede, hebben we een vooraanstaande rol gespeeld in de besluitvorming omtrent de aanleg van een ecozone in het gebied tussen Hengelo en Enschede. De aanvankelijke insnoering van deze ecologische verbinding tussen Lonneker Land en de landgoederen in Twekkelo is teruggedraaid en een mooie zone is ontworpen en door de gemeenteraad goedgekeurd. Het feit dat we hiermede een ca 800 m brede zone hebben, kan ons helpen bij het bevechten van een goede verbindingszone tussen vliegveld en Oldenzaal.

[2,3]

Om de band tussen de bewoners van omliggende steden en Lonneker Land te versterken, werken we samen met organisaties die wandel- en fietspaden aanleggen en onderhouden. We proberen daarbij kennis en inzicht van de rijkdom aan natuur en geschiedenis van Lonneker Land te vergroten door een brug te slaan tussen de activiteiten van de ontwerpers der routes en de gegevens van de cultuurhistorische atlas van Enschede.

Om dezelfde reden hebben we verkend op welke wijze we de betrokkenheid bij schoolkinderen en leden van jeugdverenigingen kunnen vergroten.

[4]

Waar mogelijk ondersteunen we Stawel met de bevordering van Groene Diensten. Daarnaast vragen we onophoudelijk aandacht voor de economische kanten van *natuurbeleving*. Deze wordt gratis door de boeren geleverd, gewoonlijk als bijproduct van de bedrijfsvoering, zonder dat hier een beloning tegenover staat. Naarmate subsidies aan de boeren afgeschaft worden, wordt deze nalatigheid van stedelijke zijde meer schrijnend.

[1]

Recent is hieraan toegevoegd betrokkenheid bij het ontwerp van een "Gids voor de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied", een activiteit van de gemeente Enschede. We citeren uit de inleiding van het projectvoorstel:

Een belangrijke aanleiding voor het project was de sterke achteruitgang van de landbouw. Veel boerenbedrijven zijn al gestopt en de verwachting is dat er nog veel meer zullen volgen. De economische toekomst van de agrarische sector en de ruimtelijke toekomst van het landelijk gebied lopen niet langer parallel. Dat betekent onder andere dat er veel gaat gebeuren op de zo beeldbepalende boerenerven. We merken dat aan het grote aantal aanvragen voor allerlei nieuwe initiatieven, zoals rood voor rood (afbraak bedrijfsopstallen in ruil voor de bouw van een woning), plannen voor vrijkomende agrarische bebouwing en verbreding van bedrijven met andere activiteiten. Ook de landgoederen in Enschede ondervinden de teruggang van de landbouw. De inkomsten verminderen, de exploitatie wordt moeilijker. Ook daar vragen om verbreding van activiteiten en hergebruik van gebouwen. Daarnaast zijn er initiatieven van particulieren voor nieuwe landgoederen in Enschede.

De problemen dagen de bewoners van het buitengebied uit om te zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg en toerisme en als producent van groene waarden. Dat zijn nieuwe kansen voor het buitengebied. Kansen waar de ruimtelijke kwaliteit van het gebied wel bij kan varen. Maar de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied is een kwetsbare. Rust, ruimte voor water, natuur, cultuurhistorie en landschap vragen om zorgvuldigheid.

Er ligt een grote uitdaging om kansen te benutten en ruimte te bieden aan nieuwe ontwikkelingen. Maar dan wel op een zodanige manier, dat bovengenoemde waarden meer nog dan behouden ook versterkt worden. Met een gids voor de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied willen we deze uitdaging oppakken."

De doelstelling van dit project loopt parallel aan die van Lonneker Land. Kwaliteit is echter een begrip dat men met de mond kan belijden zonder er inhoud aan te geven.

Het projectvoorstel vervolgt:

"Het resultaat van onderhavig project is een Gids voor het buitengebied. De gids zal bestaan uit een gebiedsvisie, een beeldkwaliteitsplan voor boerenerven, een beeldkwaliteitsplan voor het centrumgebied van landgoederen en een toetsingskader voor een aantal specifieke ontwikkelingen. De gids gaat vergezeld van aanbevelingen ten aanzien van in te zetten instrumenten en er zal een voorzet gegeven worden voor een actieplan. Voor een beschrijving van al deze onderdelen zie hieronder de beschrijving van de inhoudelijke activiteiten en een uitgebreidere beschrijving in de bijlagen. Het idee hierachter is om ontwikkelingsmogelijkheden op boerenerven en het centrumgebied van landgoederen vooraf geen functionele beperkingen aan te geven, maar de ontwikkelingsmogelijkheden te laten bepalen door de ruimtelijke kwaliteit, de beeldkwaliteit. Het in de praktijk brengen van dit idee is in sterke mate afhankelijk van het vermogen om die ruimtelijke kwaliteit in de gids goed in beeld te brengen en vast te leggen en te verankeren in beleidsregels en/of bestuursrechtelijke of misschien wel privaatrechtelijke regelgeving. Om deze risico's zo snel mogelijk in

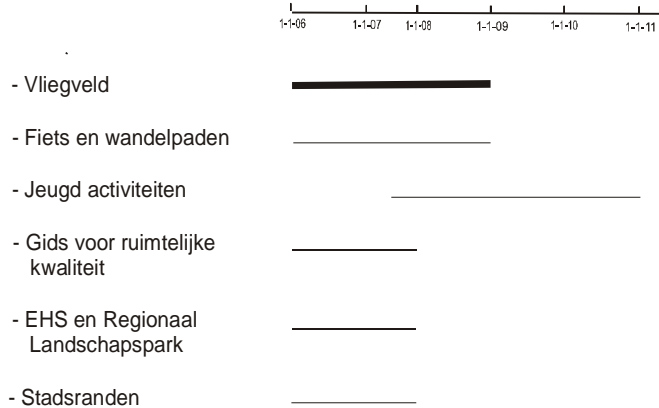
beeld te brengen wordt voorgesteld om direct in het begin tijdens de inventarisatie/analysefase een aantal *pilot's* op te starten".

Onze eerste reactie was deze aanpak toe te juichen. We beseffen heel goed dat er meer ruimte komt voor misbruik en voor uitglijders door onkunde en onwetendheid. We hebben er daarom op aangedrongen om vroeg en intensief bij de *pilots* te worden betrokken. Ter voorbereiding hebben we al een discussie gevoerd omtrent het wonen in het buitengebied.

Beleidsplan 2006, een aanloop.

Alvorens we dit beleidsplan kunnen opstellen, moeten we kritisch kijken naar de hierboven genoemde ontwikkelingen en onze reacties erop. Welke onderwerpen laten we liggen, waar is onze inzet overbodig in het licht van de doelstellingen, waar is een verschuiving van de aandacht gewenst?

Projecten en hun tijdschema

De meeste activiteiten hebben de vorm van reactie op of medewerking aan externe actie. Dit betekent dat ze hun eigen tijdschema met zich meebrengen.

Niet alle leden zijn betrokken bij bepaalde activiteiten. Men kan dan ook niet verwachten dat ieder aan elk van de projecten meewerkt. Anderzijds is het ook niet juist alles aan enkele leden over te laten en zich te beperken tot het verlenen van goed- of afkeuring. De vraag is hoe we dit regelen.

Een regeling is slechts dan mogelijk als we voor elk project een beschrijving opstellen, direct betrokkenen identificeren en verantwoordelijkheden afspreken.

Alvorens door te gaan, lijkt het me goed om eerst de onderbouwing te bespreken en de meningen te inventariseren over de bovenstaande vragen.

D. Feil, 10-2-06